

ZINĀTNES DZĪVES HRONIKA

Jūnijs

1. jūnijā Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa aicināja uz pēcpusdienu kopā ar režisori Dzintru Geku un komponistu Pēteri Vasku.

7. jūnijā LZA ārzemju locekļiem Rasmai Šildei-Kārkliņai — 70.

9. jūnijā LZA goda doktorei Līvijai Volkovai — 85.

10. jūnijā notika Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas kopsapulce.

11. jūnijā LZA korespondētājloceklim Andrim Ferdatam — 75.

LZA goda doktoram Ilgonim Bērsonam — 85.

14. jūnijā Latvijas Zinātņu akadēmijas otrā stāva foajē atklāta gleznotāja Jāņa Zemīša (1940–1008) piemiņai veltītā izstāde “PASTEĻTONI”.

Jeruzalemē parakstīta Latvijas–Izraēlas starpvaldību programma par sadarbību izglītībā, zinātnē, kultūrā, jaunatnes lietās un sportā 2016.–2019. gadam. Apspriežot 2013.–2015. g. paveikto, konstatēts, ka kopumā programma ir realizēta, īpaši holokausta izglītības jomā, vienlaikus atzīmējot, ka sadarbības apjomi, it īpaši zinātnes un tehnoloģiju jomā neatbilst Latvijas un Izraēlas potenciālajām iespējām.

Viens no veidiem, kas sekmētu izrāvienu akadēmisko kontaktu jomā starp Latviju un Izraēlu, varētu būt Latvijas–Izraēlas zinātnes atbalsta fonda izveide, izmantojot Izraēlas uz-

krāto pieredzi šādu fondu veidošanā ar ASV, Eiropas Savienības un tehnoloģiskajā ziņā attīstītākajām Āzijas valstīm.

LZA viesojās Krievijas Federācijas Latvijas Republikā atašejs zinātnes jautājumos Aleksejs Domanovs, lai iepazīstinātu LZA prezidentu Ojāru Spārīti ar iespēju pētījumu un eksperimentu veikšanai izmantot Krievijas zinātnisko institūtu iekārtas, aparatūru un citu infrastruktūru, kas iepirkta modernizācijas programmu ietvaros un atbilst augstākajam pasaules līmenim.

A. Domanovs uzsvēra, ka Krievijas institūtu piedāvājums varētu būt īpaši pievilcīgs zinātniekiem no Eiropas Savienības valstīm, tai skaitā no Latvijas, pateicoties šobrīd zemākai nomas maksai, kā arī mazākai šo iekārtu noslogotībai salīdzinājumā ar citu valstu analogiem piedāvājumiem. Tikšanās laikā A. Domanovs iesniedza to Krievijas institūtu, pētniecisko centru un universitāšu sarakstu, kas piedāvā šo iespēju, un aicināja saziņai izmantot tiešos kontaktus Krievijas zinātniskajās institūcijās.

Tikšanās laikā A. Domanovs piedāvāja Latvijas zinātniekiem piedalīties arī *Startup Village* konferencē, kas kopš 2013. g. norisinās Skolkovo Inovāciju centrā Maskavā, kā arī palīdzēt risināt dažādus jautājumus saistībā ar dalību šajā vērienīgajā pasākumā.

16. jūnijā Liepājas Universitātes Satversmes sapulce par Liepājas Universitātes rektori ievēlēja LZA īsteno locekļi profesori Daci Markus.

Akadēmijā notika svinīgā LZA, SIA “ITERA Latvija”, a/s “Latvijas gāze” un RTU Attīstības fonda balvu piešķiršanas ceremonija.

LZA, SIA "ITERA Latvija" un RTU Attīstības fonda balvu piešķir ievērojamiem Latvijas zinātniekiem un praktiķiem par izcilu veikumu vai mūža devumu vides, zemes un ģeogrāfijas zinātnēs vai par nozīmīgu vides izstrādes sistēmu veicināšanu. Pirmo reizi balva tika piešķirta 2001. g. Līdz šim balvu saņēmuši jau 28 zinātnieki un praktiķi.

Šogad LZA, SIA "ITERA Latvija" un RTU Attīstības fonda balva tika piešķirta Latvijas Lauksaimniecības universitātes pētniecei *Dr. arch.* Unai Īlei par darbu "Dzīvojamo rajonu iekškvartālu ainaviskā kvalitāte Latvijas pilsētās" un *Dr. biol.* Lailai Ikasei par darbu kopu "Dārzkopības zinātne videi draudzīgu augļu dārzu izveidē".

LZA, a/s "Latvijas gāze" un RTU Attīstības fonda balva par ieguldījumu paaugstināta riska donoru orgānu transplantācijas attīstībā šogad piešķirta sertificētam ārstam transplantologam *Dr. med.* Jānim Jušinskim, savukārt balva par mūža devumu gāzes, siltumtehnikas un ar tām saistītās nozarēs par viņa izstrādāto un sekmīgi realizēto jauno pētījumu un studiju virzienu "Modernās nulles enerģijas ēkas" — RTU Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas institūta profesoram Anatolijam Borodiņecam.

Balva radošam praktiķim gāzes, siltumtehnikas un ar tām saistītās nozarēs piešķirta RTU pētniecei Jeļenai Tihanai par promocijas darbu "Apkures sistēmu konstruktīvie risinājumi pie zemas temperatūras siltuma avotiem", savukārt jaunā zinātnieka balva par pētījumiem nieru transplantācijā no donoriem pēc sirdsdarbības apstāšanās piešķirta sertificētam ķirurgam transplantologam un Rīgas Stradiņa universitātes Transplantoloģijas laboratorijas pētniekam Aleksandram Maļcevam.

20. jūnijā "LZA Vēstu" 1. numura "Sakrātības aspekti un 21. gadsimta izaicinājumi" un 14. Baltijas intelektuālās sadarbības konferences rakstu krājumu atvēršana Latvijas Zinātņu akadēmijā pasākuma "Vasaras saulgriežu sagaidīšana" ietvaros.

21. jūnijā LZA goda doktoram Eduardam Andersam — 90.

26. jūnijā LZA goda doktoram Jukio Kobajasi — 85.

27. jūnijā LZA viesojās Japānas vēstniece Latvijā Mariko Fudži kundze un japāņu zinātnieku delegācija *Prof. emeritus* Teruo Kiši vadībā, lai pārrunātu Latvijas un Japānas zinātnieku sadarbības aktivizēšanu. Viesi apmeklēja arī LU Dabaszinātņu akadēmisko centru, lai apspriestu iespējas veidot konkrētus sadarbības modeļus inovāciju pārnesēi uz modernajām tehnoloģijām materiālu zinātnē.

Jūlijs

3.–6. jūlijā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā starptautiska konference "*Balticum Organicum Syntheticum 2016*" jeb *BOS-2016*, ko šogad organizēja Latvijas Organiskās sintēzes institūts (OSI). Šo konferenču organizēšanas iniciators ir lietuviešu izcelsmes Kanādas profesors Viktors Sniečkus, kas kopš 2000. g. iedibināja šādu tradīciju. Konferences notiek kādā no Baltijas valstīm ik pēc diviem gadiem, un šoreiz tas bija veltījums fundamentālajiem un praktiskajiem jautājumiem organiskajā sintēzē. "*BOS-2016*" ir devītā šāda tipa konference Baltijā ar norises vietu Rīgā. Dalībai konferencē bija pieteikušies 320 zinātnieki no 23 valstīm. 19 no tiem bija izcili speciālisti organiskajā sintēzē — universitāšu profesori un firmu vadošie ķīmiķi no ASV, Austrijas, Dānijas, Igaunijas, Latvijas, Lielbritānijas, Lietuvas, Spānijas, Vācijas, Ukrainas un Zviedrijas. Konferences dalībnieki diskutēja par jaunām atziņām un aktualitātēm organiskajā sintēzē, kā arī veicināja starpvalstu sadarbību kopīgu zinātnisko projektu pieteikumu izstrādēs. Iespēju rīkot starptautiski nozīmīgu zinātnisko konferenci, kas veicina ne tikai OSI, bet arī Latvijas

atpazīstamību, nodrošināja Eiropas Savienības 7. ietvara programmas zinātnes un tehnoloģiju attīstības projekts “*InnovaBalt*” — “Baltijas reģiona jaunais zaļu pētījumu centrs: Latvijas Organiskās sintēzes institūta pētniecisko un inovācijas kapacitāšu veicināšana” (<http://www.innovabalt.eu>).

4. jūlijā LZA goda doktoram Jānim Cakulam — 90.

LZA korespondētājloceklim Aivaram Žūriņam — 60.

11. jūlijā Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā pasniegtas Ivane Džavahišvili Tbilisi Valsts universitātes medaļas LZA īstenajiem locekļiem Baibai Rivžai, Raitai Karnītei, Tālavam Jundzim, Guntim Zemītim un LZA goda doktorei Ventai Kocerei, kā arī Gruzijas vēstniekam Latvijā Teimuram Džandžaliam.

14. jūlijā LZA Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa LZA locekļiem organizēja braucienu uz a/s “Latvijas gāze” rūpnīcu Vagonu ielā un Inčukalna gāzes krātuvi.

17. jūlijā akadēmiķim Grigorijam Veinbergam — 75.

20. jūlijā notika LZA, VAS “Latvijas dzelzceļš” un Rīgas Tehniskās universitātes Attīstības fonda 2016. g. balvu zinātnē ekspertu komisijas sēde. Latvijas Zinātņu akadēmijas, VAS “Latvijas dzelzceļš” un Rīgas Tehniskās universitātes Attīstības fonda 2016. g. balvas tika piešķirtas Gaļinai Semjonovai par mūža devumu Latvijas dzelzceļa transportā, Dijam Sergejevam — kā ievērojamam zinātniekam Latvijas dzelzceļa transportā un Eināram Jaunzemam — par pētījumiem dzelzceļa transporta nozarē.

22. jūlijā akadēmiķim Bruno Andersoņam — 65.

27. jūlijā LZA viceprezidentam akadēmiķim Andrejam Krasņikovam — 60.

29. jūlijā LZA goda loceklim Imantam Lancmanim — 75.

Augusts

1. augustā LZA goda doktoram Arim Lācim — 80.

Rīgas domes priekšsēdētājs Nils Ušakovs kopā ar LZA prezidentu akadēmiķi O. Spārīti un domes Īpašuma departamenta direktoru Oļegu Burovu iepazinās ar paveiktajiem restaurācijas darbiem Latvijas Ugunsdzēsības muzejā un Rīgas 1. slimnīcā.

5. augustā Latvijas Dzelzceļa muzejā notika svinīgā LZA, VAS “Latvijas dzelzceļš” un Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Attīstības fonda 2016. g. balvu zinātnē pasniegšanas ceremonija.

Balvu konkursam šogad tika iesniegti seši pieteikumi, no kuriem ekspertu komisija, pamatojoties uz balsošanas rezultātiem, nolēma piešķirt trīs balvas. Nominācijā “Ievērojamam zinātniekam vai dzelzceļa praktiķim par izcilu darba veikumu vai mūža devumu Latvijas dzelzceļa transportā” balvas saņēma Gaļina Semjonova un Dijs Sergejevs. Savukārt nominācijā “Topošajam jaunajam Latvijas dzelzceļa speciālistam par pētījumiem Latvijas dzelzceļa transporta nozarē” balvu ieguva Einārs Jaunzems.

LZA Prezidija 2. stāva foajē apskatāma izstāde “Mārtiņš Buclers – 150”. Mārtiņš Buclers viennozīmīgi ir redzamākā personība Latvijas profesionālās fotogrāfijas kvalitātes veidošanā 20. gs. sākumā. Viņa iniciatīvas būtiski paplašināja sava laika atstarotās gaismas satveršanas amatnieku profesijas nozīmi un šīs nodarbes iespēju izpratni. Šīs

iniciatīvas savukārt viennozīmīgi skāra regulāras un sistēmiskas izglītības nepieciešamības apjēgumu. M. Buclers to centās īstenot praksē ar savas rīcības piemēru, uzņemoties speciālās literatūras tulkošanu, terminu latviskošanu un šo mācību vai derīgo padomu grāmatu izdošanu.

5.–7. augustā Lēdurgā Latvijas Jauno zinātnieku apvienība rīkoja ikgadējo vasaras nometni. Nometnes mērķis — sekmēt jauno zinātnieku un uzņēmēju kontaktu veidošanu, ideju apmaiņu un sadarbību jaunu, inovatīvu produktu un pakalpojumu izstrādē un pilnveidē. Nometnes, kuras vadmotīvs ir “Zinātnieks+uzņēmējs=risinājums”, diskusijās dažādu nozaru zinātnieki risināja Latvijas uzņēmēju problēmas, sprieda par zinātnes finansējuma aktualitātēm.

9. augustā LR Ministru kabinetā parakstīts Vienošanās protokols, kura virsmērķis ir īstenot Latvijas ekonomisko izrāvienu saskaņā ar Nacionālajā attīstības plānā 2020 (NAP) paredzēto. Vienošanās protokolu parakstīja Latvijas Republikas Ministru prezidents Māris Kučinskis, Tirdzniecības un rūpniecības kameras prezidents Aigars Rostovskis, Darba devēju konfederācijas prezidents Vitālijs Gavrilovs, Pašvaldību savienības priekšsēdis Andris Jaunsleinis, LZA prezidents O. Spārītis. NAP paredzētajam finansējumam zinātnei un pētniecībai līdz 2020. g. jāsasniedz 1,5% no iekšzemes kopprodukta.

LZA goda loceklim Jurim Kronbergam — 70.

Ņujorkā mūžībā aizgājis LZA ārzemju loceklis, pasaulslavenais tēlnieks Ernsts Ņeizvestnijs.

11.–13. augustā Rīgas Vēstures un kugniecības muzejā Valsts drošības komitejas zinātniskās izpētes komisija sadarbībā ar Latvi-

jas Universitāti rīkoja starptautisku zinātnisku konferenci “Liela brālis vēro tevi: VDK un tās piesegstruktūras”. Tā bija veltīta 1991. g. augusta puča neveiksmes 25. gadadienai un sekojošai VDK likvidēšanai Latvijas Republikā.

16. augustā LU Akadēmiskajā bibliotēkā un **19. augustā** Mālpils novada bibliotēkā rakstu krājuma “Kultūrvēstures avoti un Mālpils novads” (Letonikas bibliotēka) atvēršanas svētki.

22. augustā Ķīnas Tautas Republikas Hankou Universitātes viceprezidenta prof. Petera Saksenmaiera vizītes laikā Latvijā parakstīts sadarbības līgums starp Latvijas Zinātņu akadēmiju un Hankou Universitātes Starptautisko inovāciju centru (*Hankou University International Innovation Center*). Sadarbības līguma mērķis ir veicināt interesi par zināšanu apguves veidiem un pētniecības virzieniem abās institūcijās, kā arī padziļināt izpratni par pārstāvēto valstu ekonomiku, kultūras un sociālajiem jautājumiem šo institūciju kompetences ietvaros.

23. augustā LZA korespondētājloceklim Konstantīnam Didenko — 70.

26. augustā Organiskās sintēzes institūtā starptautiska apspriede Eiropas projekta “*Innovabalt*” noslēgumam.

27. augustā LZA īstenojam loceklim Oļģertam Krastiņam — 85.

30. augustā P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā notika starptautiskā izdevuma (P. Stradiņa MVM un RSU) “*Acta Medico-Historica Rigensia*” desmitā sējuma atvēršana.